

hurcolják a fasiszta rablók, épületeit lerombolják... Ilyen körülmények között lát munkához a szovhoz új igazgatója, a Nagy Honvédő Háborúból hazatért Korosztjelov. Sok nehéz, szinte elvégezhetetlen feladat tornyosul eléje: a lehető legrovidebb időn belül újjáépíteni a szovhoz, kiegészíteni állatállományát s a termelékenységben elérni a háború előtti színvonalat. Korosztjelov nehezen lendül munkába, s már az első napokban súlyosan vét a közösség ellen: Grecska, a „Sztálin”-kolhoz elnöke rábeszéli az igazgatót, hogy adja el neki a közösség tulajdonát képező egyik borjút. Emiatt pártfegyelmit kap. De találunk hibát másutt is: Korosztjelov, a gyakorlat embere, lebecsüli, „lenézi” az elméletet, sok esetben feleslegesnek tartja s egyetlen lépést nem tesz azért, hogy elméleti tudását rendszeres tanulással továbbgyarapítsa — ehelyett elmerül a gyakorlati munkában s hibát-hibára halmoz. Ezeket a hibákat azonban hamar észreveszi Gorelcsenko; a helyi pártbizottság titkára és Korosztjelov segítségére siet. A szovhoz-igazgató csak így tud, a Párt kritikája, útmutatása után a helyes útra lépni s ennek az építő kritikának eredménye azután, hogy a fasiszták kiűzését követő második évben elérik a háború előtti színvonalat, sőt rövidesen túl is szárnyalják ezt az eredményt.

Panova azonban nemcsak a munkáról, a szovhozról ír. Megismerteti velünk a szovjet embernek a munkával, munkahellyel szorosan egybekapcsolódó egyéni problémáit is: Korosztjelov, aki a szerelmet sokáig felesleges időtöltésnek, hamis szentimentalizmusnak tartja, a regény végén megházasodik. Almazov, az eleinte iszákos munkás is megtalálja hosszú gyötördés, önkínzás után, a távollévő asszony bűnös szerelme helyett a boldog családi élet felé vezető utat.

Egész sor kitűnően megrajzolt alakokkal találkozunk a regényben. De ezeknek sorából is kiemelkedik a művészi megformáltság szempontjából Anna Vlászova fejőné és Bekisev párttitkár alakja. Anna Vlászova — vagy röviden Nyusa —, mint fiatal lány került a szovhozba és hihetetlen szorgalmával az ország legjobb szövőnői közé küzd fel magát.

Bekisevet legjobban Panova szavaival jellemezhetjük: „Magáról sohasem beszélt Bekisev. Bármennyi munkát vég-

zett is valahol, a kívülállónak úgy tűnt, mintha a munka magától, vagy más emberek erőfeszítésével ment volna végbe. Bekisev közben észrevétlenül hűzódott meg a háttérben...”

A szovjet haza kimeríthetetlen gazdagsága, a szovjet ember humanizmusa, életkedve bontakozik ki előttünk — a határtalannak tűnő aransárga búzátáblák hullámvása, a tavaszkor megáradt patakok zúgása, az alkotni tudás, az életöröm magávalragadó ábrázolása teszi művészié s felejthetelenné az olvasó számára, a regényt.

A fordítás Greinerné Szidon Margit munkája. PÁP ZOLTÁN

P. DIMITRIU: FARKASVADÁSZAT. (Szikra.)

Dimitriu, a fiatal Román Népköztársaság, a román népi demokrácia írója. Író, aki problémáit a jelen, a szocializmusért folytatott harc valóságából meríti. Van elég írói ereje ahhoz, hogy ezt a valóságot sűrítetten, tipikus formában ragadja meg s így hiányosságai ellenére is komoly nyereségnek kell tekintenünk ennek a kötetnek a lefordítását.

Egyenként kellene megvizsgálnunk a két hosszú elbeszélést, amelyet a kötet tartalmaz, hogy rámutathassunk arra, milyen sok oldalról, gazdagon tudja az író életét varázsolni ugyanazt a problémát. Mert a „Farkasvadászat”-nak ugyanaz a témája, mint a „Júliusi éjszakák”-nak: a falusi osztályharc, a kulákok elleni küzdelem. Főerenye a feszült helyzetek teremtése, a problémák méreteinek hatalmas felnövelése. Hős, forradalmi láng az, amit ezekben a kisregényekben érezhetünk. Kulákjaiban egyesül mindaz a kétségbeesett elszántság és gyűlölet, amellyel szembe fordulnak a szocializmussal, amellyel védeni próbálják kizsákmányoló helyzetüket. De ott van még bennük a gőg is, amely meggátolja, hogy mérlegelni tudják helyzetüket s az eseményeket.

És itt ezen fordul meg minden. But, az elvakult kulákivadék nem látja, hogy vállalkozása eleve reménytelen. Az ezredesnek hisz, aki fegyveres ellenállást szervez s a kommunisták kiirtását ígérgeti. Éppen ilyen elvakult Savu is a „Júliusi éjszakák”-ban, aki saját testvérét is képes volna meggyilkolni a vagyonért.

Azonban bármilyen drámaivá és sod-

róvá válnak is Dimitriu írásai, mégis éppen ebben látom elbeszéléseinek egyik hibáját. A kulákok nem kerülhetik ki sorsukat, csúfosan elbuknak a szocializmus elleni harcban. Nagyon jól érezzük, hogy a dolgozó parasztok erősebbek, hogy a Párt segítsége még külön erőt is önt beléjük, a hangszúly mégis csak a kulákokon marad. A kulákfigurák sokkal erőteljesebben megrajzolt figurák. Hasonlóan megformált pozitív hősöket nem tudott Dimitriu teremteni.

Föltétlen meg kell említenünk azt is, hogy a román faluról rajzolt kép — éppen azért, mert a kulákok kerültek előtérbe — olyan ebben a könyvben, hogy valósággal polgárháborús állapotokat képzelhet az olvasó, ami nyilvánvaló túlzása a dolgoknak. A harc fölfokozása tehát ebben az esetben végül is meghamisította a valóságot. Ilyen mértékű harchoz nagyobb lélekzetű írás kellene, amelyben a falu másik arca is élénk tárulhat, vagy rövidebb lélekzetű, amely esetben nem merülhet föl a társadalom teljesebb megmutatásának igénye.

Erényei mellett — s ezt meg kell állapítanunk — nem olyan súlyosak ezek a hibák, még a nem említett kisebb hibákkal együtt sem, hogy ne ajánlanánk föltétlen a könyv elolvasását mindenkinek. Többet mutat meg ez a könyv a román élet sajátos külön színéből, mint sok értekezés és jobban megérezzük belőle, hogy testvéri közösségbe kerültünk, hogy azonos célokért küzdünk: a szocializmus megvalósításáért.

SERES JÓZSEF

I. L. CARAGIALE: KÉT SORSJEGY. (Révai.)

Caragialet, a századforduló román irodalmának ezt a kimagasló egyéniségét a magyar közönség inkább csak hírből ismerte — a magyar reakció, egyetértésben a román nagybirtokosokkal, igyekezett elhallgatni, vagy ha — kénytelen-kelletlen — beszéltek is róla, a pozitívizmus és szellemtörténet „tudományos” módszereivel meghamisítva, eltorzítva mutatták be, kíméletlenül kiirtva művészetéből mindazt, ami haladó, forradalmi.

Caragiale a kritikai realizmus képviselője a román irodalomban: elkésredett harcot folytat a 48-at eláruló nagybirtokos bojártság és a magát liberálisnak nevező burzsoázia

„szörnyszövétsége” ellen — megátja a polgárság romlottságát, erkölcsstelenségét s a gúny éles fegyverét fordítja ellenük vigjátékaiban (Elveszett levél, Viharos éjszaka, Karnevál), melyekben leleplezi a rendszer álszent farizeuszait, a képmutató arisztokratákat, bürokrata hivatalnokokat. Caragialet típusokat ábrázol, melyek élő képmásai ezerszámra fűtkostak az elfranciásodott Bukarest utcáin, éltek a kisvárosokban.

A „Két sorsjegy” tizenhét novelláját tartalmazza. Legjelentősebbek közöttük azok, melyekben a közelet visszasságait ostromozza, a franciás nagypolgárt állítja pellengérré. A „Sürgös” című novella fényt vet a román reakció lelkiismeretlen iskolapolitikájára. Ma szinte hihetetlennek tűnik az akkori keserves valóság: egyik leányiskola november 15-én kért tüzelőt a Polgármesteri Hivataltól s a fűtőanyagot március 15-én kapja meg a kultuszminiszter közbenjárására. De rámutat az író a rendszert hűen kiszolgáló tanári kar züllöttségére is a „Kinek nincsen gyöngéje” c. novellában. A „Fellebbezés” a bürokrata hivatalnok típusát mutatja be, míg a „Látogatás”, a „Bubika”, „Goe úr” elbeszélésekben hideg élességgel világít rá Caragiale a nagypolgárság „érzelmi nevelésének” ellenmondásos, hazug jellegére, arra, hogy a nevelésnek ilyen módszerével csak a naplopókat, heréket, ingyenélőket lehet nevelni. A kötet címadó novellája a „Két sorsjegy” a szerencse, átvitt értelemben a polgári élet illúziói, hazugságai után futó „meglódult” kispolgár tragikomédiája. De kigúnyolja a franciát majmoló arisztokratát, nagytökést is a „Five o'clock” —, az „Apró megtakarításokban”.

Caragiale a szó konkrét értelmében nem volt forradalmár — tragédiája, hogy sohasem találta meg igazán a román proletariátus felé vezető utat s egyénileg nem tudott — éppen osztálykorlátainál fogva — azonosulni a munkásszótályal. Mindezek ellenére azonban mégis meglátta, s művészetének ez a leglényegesebb pozitívuma, hogy a fennálló rendszert meg kell semmisíteni vezetőivel, kiszolgálóival együtt. 1893 május elsején így ír: „...Azok között, akik ma összegyűltek a Cismigiu parkban és a mi lapunk között van egy fontos, közös pont: azok is és mi is, derűsebb, be-